

Ballota (Měrnice)

čeleď: Lamiaceae

Roste v teplých oblastech Evropy, severní Afriky a západní Asie jako trvalka nebo opadavý či stálezelený polokeř. Nejvíce druhů se nachází ve středozeší. Lodyha je 4hranná. Listy jsou aromatické, zpravidla vejčité až kulaté, tupě zubaté a ve vstříčných párech. Kvete v 10 - 25tkvětých lichopřeslenech, vlastní květy jsou pyskaté a kalich hvězdicový. Plodem je tvrdka. Nejznámějším druhem je *B. nigra*.

Vyhovuje jí plné slunce a dobře propustná půda. Jsou zpravidla mrazuvzdorné.

Množí se semeny, řízky nebo dělením.

Ballota acetabulosa (Měrnice vlnatá)

synonyma: *Marrubium acetabulosum*

oblasti: Egejské ostrovy, Řecko, Turecko

Roste v Řecku a Turecku jako trvalka. Dorůstá výšky i šířky 10 - 60cm. Povrch je ochlupený a bleděšedý. Stonky na bázi dřevnatí. Listy jsou vstříčné, vejčitékulaté, vroubkované, šedozelené, plstnaté, svrasklé, dlouhé 5cm, báze srdčitá a řapíky krátké. Květenstvím je lichopřeslen v paždí horních listů, vlastní květy jsou bílé nebo růžovofialové o průměru 8cm s fialovými skvrnami, kalich nálevkovitý, průměru 1,5 - 2cm, cípy 3úhlé, nitkovité, drobně ostnité, širší než dlouhé, koruna 2pyská, trubka na bázi zahnutá, růžovofialová s bílou kresbou, dlouhá 1,5 - 1,8cm, horní pysk celokrajný, spodní 3laločný s největším středním zakulaceným lalokem. Plodem je podlouhlá tvrdka.

Vyhovují jí úhory, křoviny, svahy a vápenité půdy.

Ballota adenophora

Ballota africana

Ballota andreuzziana

Ballota antilibanotica

Ballota aucheri

oblasti: Írán

Ballota bullata

Ballota byblensis

Ballota cristata

Ballota damascena

Ballota deserti

Ballota frutescens

Ballota glandulosissima

Ballota grisea

Ballota hirsuta

oblasti: Andalusie, Itálie, Katalánsko, Maroko, Portugalsko, Z Středozeří

Pochází ze západního středozeří, zejména Španělska, Portugalska, Maroka a Itálie. Dorůstá výšky 25 - 80cm. Listy jsou dlouhé 2 - 7,5cm, široké 1,5 - 6cm a na bázi srdčité. Květy mají kalich velikosti 1,2 - 1,5cm a koruna má velikost 1,4 - 1,6cm. Plodem je tvrdka.

Ballota hispanica

oblasti: Itálie

Ballota inaequidens

Ballota integrifolia

Ballota kaiseri

Ballota larendana

Ballota latibracteolata

Ballota luteola

Ballota macedonica

Ballota macrodonta

Ballota nigra (Měrnice černá)

oblasti: Alabama, Andalusie, Connecticut, Česká republika, Illinois, Iowa, Írán, Irsko, Itálie, Katalánsko, Maryland, Massachusetts, Nebraska, New Jersey, New York, Ohio, Ontario, Oregon, Pennsylvania, Polsko, Střední Asie, Střední střeozemí, Švýcarsko, Washington, Wisconsin

Roste ve střeozemí po střední Asii jako trvalka. Dorůstá výšky (0,15 -) 0,2 - 0,85 (i 1,3)m. Lodyha má hranatý průřez, má chloupky a je větvená. Křížmostojně vyrůstající řapíkaté listy jsou vejčité až okrouhlé s vroubkované nebo pilovité, šedozelené, dlouhé (1,2 -) 2,5 - 6 (i 11,5)cm, široké (1 -) 2 - 4,5 (i 6)cm a vydávají ostré aroma. Kvete růžovými nebo červenofialovými (i bílými nebo žlutými) pyskatými ochlupenými květy v 10 - 25tičetných lichopřeslenech na 2 - 3mm stopce, mají max. 1mm stopku, kalich je pravidelný velikosti 0,8 - 1cm, koruna je dlouhá (1,1 -) 1,2 - 1,3 (i 1,5)cm, trubka je přibližně stejně dlouhá jako kalich a listeny jsou vždy delší než lichopřeslen. Při rozemnutí vydává nepříjemný zápach. Plodem je tvrdka. Existují vnitrodruhové taxony:

- var. alba
- subsp. anatolica
- subsp. foetida
- subsp. kurdica
- subsp. meridionalis (Měrnice černá zapáchající) - spodní listy kulaté, vroubkovaně pilovité; květy mají kališní cípy široce 3úhlé, stejné délky i šířky, zakončené hrotem s osinkou délky 0,2 - 0,8mm
- subsp. nigra (Měrnice černá pravá) - spodní listy jsou kulatě vejčité až vejčité, hrubě asymetricky vroubkované; květy mají kalich délky 0,8 - 1,1cm, je rozdělený z 1/4 - 1/2 úzce 3úhlé cípy, min. 2x delší než široké, špičaté s osinkou délky 2 - 3mm, listence mají max. 1mm dlouhé chlupy
- subsp. ruderalis
- subsp. sericea
- subsp. uncinata
- subsp. velutina

Vyhovují jí okraje cest, příkopy, s pravidelným přísunem vláhy.

Ballota philistaea

Ballota platyloma

oblasti: Írán

Ballota pseudodictamnus

synonyma: Marrubium pseudodictamnus

oblasti: Kréta, Libye, Turecko

Roste na Krétě, v Turecku a Libyi. Dorůstá výšky 45cm. Květy mají kalich šířky 8mm.

Ballota rotundifolia

Ballota rupestris

synonyma: B. acuta

Ballota saxatilis

Ballota sechmenii

Ballota undulata

Další informace:

<http://botanika.wendys.cz/kytky/K461.php>

<http://botany.cz/cs/ballota-nigra/>

<https://www.rostliny.net/>